

WIADOMOŚCI STATYSTYCZNE

CZASOPISMO GŁÓWNEGO URZĘDU STATYSTYCZNEGO
I POLSKIEGO TOWARZYSTWA STATYSTYCZNEGO

STUDIA METODOLOGICZNE

Wiesława DOMAŃSKA

Strategia rozwoju Europy do 2020 r.

3 marca 2010 r. Komisja Europejska przedstawiła komunikat *Europa 2020* — *Strategia na rzecz inteligentnego i zrównoważonego rozwoju sprzyjającego włączeniu społecznemu*. Ogłoszony przez Komisję wniosek dotyczący uruchomienia nowej strategii został przyjęty przez Radę Europejską 26 marca 2010 r. Strategia *Europa 2020*, będąca następczynią strategii lizbońskiej, to wizja społecznej gospodarki rynkowej dla Europy, zmierzającej do wyjścia z kryzysu i mającej przygotować gospodarkę na wyzwania następnego dziesięciolecia. Strategia *Europa 2020* wskazuje miejsce i cele Unii Europejskiej (UE) do 2020 r.

W ostatnich dwóch latach przeżywaliśmy największy kryzys gospodarczy na świecie od lat trzydziestych XX w. Kryzys ten zniszczył znaczną część poczynionego postępu. W 2009 r. odnotowano w UE najniższy od osiemdziesięciu lat wzrost PKB. Wielkość produkcji przemysłowej powróciła do poziomu z lat dziewięćdziesiątych ub. wieku, nastąpił wzrost liczby bezrobotnych (do 23 mln). Kryzys potwierdził, że systemy gospodarcze państw są zależne od siebie i dlatego istnieje potrzeba wspólnej reakcji na kryzys i większej koordynacji działań w ramach Unii Gospodarczej i Walutowej. W tej sytuacji, a także wobec coraz trudniejszych wyzwań (większa konkurencja na arenie międzynarodowej m.in. ze strony krajów rozwiniętych i wschodzących) w zakresie konieczności naprawy światowego systemu finansowego czy też wyzwań związanych ze zmianami klimatu i zasobów naturalnych — UE potrzebuje nowej strategii, opartej na

zwiększonej koordynacji polityki gospodarczej. Nowa strategia ma zapewnić większy wzrost gospodarczy oraz zwiększyć zatrudnienie. Celem strategii *Euro-pa 2020* jest wyjście UE z kryzysu gospodarczego zwieńczone powrotem na ścieżkę rozwoju i pozostawanie na niej.

PRIORYTETY I CELE STRATEGII EUROPA 2020

Strategia określa trzy wzajemnie ze sobą powiązane priorytety:

- 1) **rozwój inteligentny** (*smart growth*) — rozwój gospodarki opartej na wiedzy i innowacji;
- 2) **rozwój zrównoważony** (*sustainable growth*) — wspieranie gospodarki efektywniej korzystającej z zasobów, bardziej przyjaznej środowisku i bardziej konkurencyjnej;
- 3) **rozwój sprzyjający włączeniu społecznemu** (*inclusive growth*) — wspieranie gospodarki o wysokim poziomie zatrudnienia, zapewniającej spójność społeczną i terytorialną.

W strategii wytyczono pięć powiązanych nadrzędnych celów, które UE ma osiągnąć do 2020 r.:

- 1) zwiększenie stopy **zatrudnienia** osób w wieku 20—64 lata do co najmniej 75%, m.in. wskutek zwiększenia liczby pracujących kobiet i osób starszych oraz lepszej integracji migrantów na rynku pracy;
- 2) osiągnięcie poziomu inwestycji w **działalności badawczo-rozwojowej (B+R)** równego 3% PKB, przede wszystkim poprzez poprawę warunków inwestowania w B+R przez sektor prywatny;
- 3) osiągnięcie celu „20/20/20” w zakresie **klimatu i energii**:
 - ograniczenia emisji dwutlenku węgla co najmniej o 20% w porównaniu z poziomem z 1990 r. lub, jeśli pozwolą na to warunki, o 30%;
 - zwiększenie udziału odnawialnych źródeł energii w całkowitym zużyciu energii do 20%,
 - zwiększenie efektywności wykorzystania energii o 20%;
- 4) ograniczenie liczby osób przedwcześnie kończących **naukę szkolną** do 10% w porównaniu z obecnym poziomem 15% oraz zwiększenie odsetka osób w wieku 30—34 lata mających **wyższe wykształcenie** z 31% do co najmniej 40%;
- 5) wspieranie włączenia społecznego, mające na celu wydzwignięcie z **ubóstwa** lub **wykluczenia społecznego** co najmniej 20 mln osób.

Cele strategii wzajemnie uzupełniają się. Z tego względu realizacja/lub brak realizacji jednego z celów wpływa na realizację/lub jej brak w przypadku innych celów (np. lepsze wykształcenie zwiększa szanse na rynku pracy, a wzrost zatrudnienia przyczynia się do zmniejszenia ubóstwa, z kolei dzięki inwestycjom w czyste i niskoemisyjne technologie poprawi się stan środowiska naturalnego i umożliwi skuteczniejsze przeciwdziałanie zmianom klimatycznym).

Wykonywanie pięciu nadrzędnych celów UE, będzie mierzone przez osiem głównych wskaźników (cel dotyczący klimatu i energii obejmuje trzy oddzielne wskaźniki, a cel dotyczący edukacji — dwa wskaźniki).

Komisja Europejska zaproponowała, aby nadrzędne cele unijne stanowiły podstawę do wyznaczania celów krajowych przez poszczególne państwa, uwzględniających ich różne pozycje wyjściowe i uwarunkowania. Wyznaczanie celów krajowych odbywało się w dialogu z Komisją Europejską w taki sposób, aby suma celów krajowych stanowiła poziom celów przyjętych dla UE.

Zatwierdzenie strategii *Europa 2020* oraz potwierdzenie celów UE i celów krajowych miało miejsce na czerwcowym szczycie Rady Europejskiej.

PRIORYTETY A PROJEKTY PRZEWODNIE STRATEGII „EUROPA 2020”

Zrealizowanie priorytetów oraz osiągnięcie wytyczonych celów strategii wymaga licznych działań prowadzonych zarówno na poziomie unijnym, jak i w poszczególnych krajach członkowskich. Komisja zaproponowała siedem

projektów przewodnich, które umożliwią postęp w ramach priorytetów tematycznych:

1. **Unia innowacji** — poprawa warunków ramowych i dostępu do finansowania badań i innowacji, tak by nowe pomysły przeradzały się w produkty i usługi, które z kolei przyczynią się do wzrostu gospodarczego i tworzenia nowych miejsc pracy;
2. **Młodzież w drodze** — poprawa wyników systemu kształcenia oraz ułatwiania młodzieży wejścia na rynek pracy;
3. **Europejska agenda cyfrowa** — upowszechnienie szybkiego Internetu i umożliwienie gospodarstw domowym i przedsiębiorstwom czerpania korzyści z jednolitego rynku cyfrowego;
4. **Europa efektywnie korzystająca z zasobów** — uniezależnienie wzrostu gospodarczego od wykorzystania zasobów, przejścia na gospodarkę niskoemisyjną, większe wykorzystanie odnawialnych źródeł energii, modernizacja transportu oraz propagowanie efektywności energetycznej;
5. **Polityka przemysłowa w erze globalizacji** — poprawa otoczenia biznesu, szczególnie w odniesieniu do małych i średnich przedsiębiorstw oraz wspieranie rozwoju silnej i zrównoważonej bazy przemysłowej, przygotowanej do konkurowania na rynkach światowych;
6. **Program na rzecz nowych umiejętności i zatrudnienia** — modernizacja rynków pracy i wzmocnienie pozycji obywateli poprzez rozwój kwalifikacji przez całe życie, w celu zwiększenia współczynnika aktywności zawodowej i lepszego dopasowania popytu do podaży na rynku pracy, m.in. dzięki mobilności siły roboczej;
7. **Europejski program walki z ubóstwem** — zapewnienie spójności społecznej i terytorialnej, tak aby korzyści płynące ze wzrostu gospodarczego i zatrudnienia były szeroko dostępne, a osoby ubogie i wykluczone społecznie mogły żyć godnie i aktywnie uczestniczyć w życiu społeczeństwa.

Przyjęcie siedmiu projektów przewodnich przewidziano na okres maj—październik 2010 r., a w ich realizację zaangażowana będzie zarówno UE, jak i państwa członkowskie.

ZESTAWIENIE POWIĄZAŃ TRZECH PRIORYTETÓW STRATEGII Z SIEDMIOMA PROJEKTAMI PRZEWODNIMI

Inteligentny rozwój	Zrównoważony rozwój	Rozwój sprzyjający włączeniu społecznemu
Innowacje — <i>Unia innowacji</i>	Klimat, energia i mobilność — <i>Europa efektywnie korzystająca z zasobów</i>	Zatrudnienie i umiejętności — <i>Program na rzecz nowych umiejętności i zatrudnienia</i>
Edukacja — <i>Młodzież w drodze</i>	Konkurencyjność — <i>Polityka przemysłowa korzystająca z zasobów</i>	Walka z ubóstwem — <i>Europejski program walki z ubóstwem</i>
Społeczeństwo cyfrowe — <i>Europejska agenda cyfrowa</i>		

Źródło: opracowanie własne na podstawie materiałów Eurostatu.

STRUKTURA STRATEGII EUROPA 2020

Realizacja strategii *Europa 2020* będzie się opierać na dwóch filarach:

- 1) podejściu tematycznym — uwzględniającym wymiar unijny oraz łączącym ogólne priorytety i służące ich realizacji nadrzędne, wymierne cele;
- 2) sprawozdaniach krajowych — stanowiących pomoc dla krajów w opracowaniu i realizacji ich własnych strategii, które przyczynią się do osiągnięcia unijnych celów.

WSKAŹNIKI DODATKOWE

Główne wskaźniki przyjęte dla pięciu celów nadrzędnych strategii wspomagane będą wskaźnikami dodatkowymi, obrazującymi szczegółowiej dokonany postęp. Wskaźniki te utworzą bazę statystyczną, na podstawie której Komisja Europejska będzie przedstawiać co roku sprawozdanie dotyczące wyników realizacji strategii oraz oceniające sprawozdania krajowe. Pierwsze propozycje potencjalnych wskaźników dodatkowych/wspomagających przedstawione zostały przez Eurostat w czerwcu br. W ramach wytyczonych pięciu celów były to:

1) zatrudnienie:

- wskaźnik zatrudnienia osób starszych według płci,
- stopa bezrobocia według płci i grup wiekowych,
- stopa bezrobocia wśród osób trwale pozostających bez pracy według płci i grup wiekowych;

2) działalność badawczo-rozwojowa:

- intensywność inwestycji w B+R oraz w innowacje,
- pomiar produkcji innowacyjnych,
- pomiar wydajności technologii,
- wpływ innowacji na zmiany strukturalne,
- wskaźnik złożony (taki jak w EIS — *European Innovation Scoreboard*)¹;

3) klimat i energia — w czerwcu br. propozycje wskaźników z tego zakresu nie zostały przedstawione ze względu na istniejące i nierozwiązane jeszcze kwestie dotyczące jakości danych, w zakresie:

- emisji gazów cieplarnianych — brak harmonizacji danych dla wszystkich państw członkowskich ze względu na występujące zróżnicowanie w przyjętych przez kraje latach bazowych (dla Polski rokiem bazowym jest rok 1988 — przyp. red.),
- wskaźnika udziału odnawialnych źródeł energii w całkowitym zużyciu energii — niedostępny dla wszystkich krajów,
- wskaźnika oszczędności energii — w opracowaniu;

¹ EIS jest instrumentem opracowanym z inicjatywy KE w ramach strategii lizbońskiej, służącym ocenie porównawczej innowacyjności państw członkowskich.

4) edukacja:

- absolwenci matematyki, nauk ścisłych i technicznych,
- mobilność studentów;

5) ubóstwo:

- deprywacja (niedostatek) materialna,
- gospodarstwa bez osób pracujących (na podstawie badania — *EU-SILC w sprawie dochodów i warunków życia*).

POSTĘP W REALIZACJI I WSPARCIE STATYSTYCZNE STRATEGII EUROPA 2020

Skuteczne mechanizmy monitorowania są kluczem do udanej realizacji strategii. Komisja Europejska śledzić będzie rozwój sytuacji na podstawie zestawu wskaźników pokazujących ogólny postęp. Wyniki monitoringu będą co roku przedstawiane przez Komisję w formie sprawozdania informującego o postępach w osiągnięciu celów nadrzędnych oraz o ocenie sprawozdań poszczególnych krajów. Na tej podstawie Rada Europejska dokonywać będzie ogólnej oceny postępów w realizacji strategii. Pierwsze roczne sprawozdanie (z aneksem statystycznym) planowane jest na wiosenne posiedzenie Rady Europejskiej w 2011 r. Postęp w realizacji strategii będzie mierzony zarówno w krajach członkowskich (sprawozdania krajowe), jak i w ramach UE (realizacja podejścia tematycznego). Zasadnicze znaczenie w skutecznym monitorowaniu strategii będą mieć jakość i wiarygodność danych statystycznych oraz terminowe ich przekazywanie przez krajowe urzędy statystyczne.

Ponadto w pierwszym roku nowej strategii kraje członkowskie przedstawią jesienią 2010 r. swoje programy reform wyznaczające szczegółowe działania w celu realizacji strategii. W przygotowaniu tych programów niezbędne będzie wsparcie statystyczne. Strony internetowe Eurostatu będą zawierać uaktualnione wskaźniki strategii *Europa 2020*. Będzie to skutkowało koniecznością dostarczania lub uzupełniania danych przez krajowe urzędy statystyczne państw członkowskich.

Do zadań Rady Europejskiej należy organizowanie regularnych debat poświęconych rozwojowi sytuacji gospodarczej i głównym priorytetom strategii. Realizacja zadań nowej strategii będzie przebiegać w ścisłej współpracy z Parlamentem Europejskim i innymi instytucjami UE. W celu zwiększenia poczucia współodpowiedzialności za strategię, zaangażowane zostaną krajowe parlamenty państw członkowskich, partnerzy społeczni, regiony i inne zainteresowane podmioty.

SUMMARY

The purpose of this article is to present basic information about the Europe 2020 strategy as well as about its statistical aspects. Europe 2020 is a new strategy for the EU which aim is to turn the EU into a smart, knowledge based, green economy providing high levels of employment, productivity and social cohesion. It is a successor to the Lisbon Strategy, which has been the reform strategy for the EU during the last decade. The new strategy needs statistical support from the EU-Member States. Ensuring the quality, reliability and timeliness of statistical data provided by national statistical offices will be of great importance for the credible and effective strategy monitoring.

РЕЗЮМЕ

В статье представляются основные информации касающиеся стратегии Европа 2020 и ее статистические аспекты. Это новая стратегия Европейского союза, целью которой является преобразование (трансформация) Сообщества в интеллигентную, опирающуюся на знаниях, экологическую экономику, с высокими показателями занятости, производительности и социальной сплоченности. Она является наследницей реализованной в последнее десятилетие лиссабонской стратегии.

Стратегия Европа 2020 требует статистической поддержки стран членов. Основное значение для подлинного и эффективного мониторинга этой стратегии будет иметь гарантия качества и достоверности статистических данных и срочная их передача статистическими управлениями отдельных стран.